

Att bidra till Göteborg universitet genom stiftelsebildning

Informationsmaterial

Innehåll

Att bidra till universitetet	3
Bildandet – steg för steg	3
Stiftelseförordnandet.....	3
Förvaltningsåtagande.....	3
Överlämnande av förmögenhet.....	4
Registrering och tillsyn.....	4
Organisationsnummer	4
Förvaltning	4
Allmännyttigt ändamål och skattefrihet.....	5
Placering av förmögenheten.....	5
Förvaltningskostnader	5
Bokföringsskyldighet.....	5
Revision	5
Permutation av ändamålet	6
Ändringsförbehåll	6

Att bidra till universitetet

Forskning och utbildning vid Göteborgs universitet finansieras bland annat genom gåvor från organisationer och företag samt från privatpersoner. Gåvan kan finansiera universitetets verksamhet direkt eller bidra till universitetets verksamhet på andra sätt, som exempelvis genom studiestipendier. Gåvan kan lämnas på olika sätt, det kan bland annat vara genom testamente, penninggåvor, överlåtande av aktieutdelning eller stiftelsebildning. På universitetets hemsida finns mer information om olika sätt att stödja Göteborgs universitet, <https://www.gu.se/om-universitetet/stod-goteborgs-universitet/sa-har-kan-du-stodja-oss>.

Vanligtvis består underlaget för gåvan av ett gåvobrev, testamente eller ett protokoll. Det kan även förekomma att universitetet samlar in medel till ett specifikt ändamål vid en given tidpunkt genom en riktad fundraising.

Syftet med dokumentet är att informera om stiftelsebildning och universitetets förvaltning av anknutna stiftelse.

Bildande och förvaltning av stiftelse

Det är lämpligt att bilda en stiftelse när man vill skänka en större summa till ett ändamål som ska främjas under en längre tid. En stiftelse behöver inte bestå för all evighet men ska ha en varaktighet på åtminstone fem år.

Stiftelser som förvaltas av universitetet regleras av stiftelselagen (1994:1220). Stiftelselagen innehåller både tvingande regler som gäller oavsett vad stiftaren föreskriver och regler som gäller om stiftaren inte föreskriver något annat. Lagen reglerar många för stiftelsen viktiga frågor, vilket gör att det i grunden är förhållandevis enkelt att bilda en stiftelse.

Av stiftelselagen framgår vilka kriterier som måste vara uppfyllda för att en stiftelse ska bildas. Det måste finnas ett bestämt ändamål som är så klart uttryckt att det går att verkställa. Det måste även finnas en förmögenhet som kan avskiljas och överföras till stiftelsen för att utgöra stiftelsens egendom.

Bildandet – steg för steg

Stiftelseförordnandet

Stiftelseförordnande upprättas. I samband med framtagandet av stiftelseförordnandet bestämmer stiftaren stiftelsens ändamål, vilket kapital som ska avskiljas till stiftelsen, vem som ska förvalta stiftelsen och övriga föreskrifter för stiftelsen. För att undvika tolkningsproblem, rekommenderas att ta hjälp av en bank eller juristfirma för att upprätta stiftelseförordnandet.

Ett stiftelseförordnande ska vara skriftligt och undertecknat av stiftaren. Om stiftelsen bildas genom ett testamente måste stiftelseförordnandet uppfylla de formkrav som ställs på ett testamente för att vara giltigt. När stiftaren är en juridisk person, till exempel ett aktiebolag, räcker det med ett justerat protokoll från det högsta beslutande organet.

Stiftelseförordnandet kan bestå av flera handlingar som upprättas i samband med bildandet, handlingarna kan till exempel vara benämnda stiftelseförordnande, stiftelseurkund och stadgar. Stadgar kan inte upprättas i efterhand.

Förvaltningsåtagande

Förvaltningsåtagande görs av den som åtar sig att förvalta stiftelsen. Eftersom stiftelsen är en självägande juridisk person, utan ägare eller medlemmar, är det den som åtar sig att förvalta stiftelsen

som svarar för att föreskrifterna följs. När universitetet gör ett åtagande att förvalta en stiftelse förvaltas stiftelsen med så kallad anknuten förvaltning¹.

Överlämnande av förmögenhet

Stiftaren överför förmögenheten eller egendomen som ska utgöra stiftelsen till förvaltaren. När förmögenhetsöverföringen är genomförd har stiftelsen bildats.

Registrering och tillsyn

Förvaltaren registrerar stiftelsen hos registrerings- och tillsynsmyndigheten, Länsstyrelsen i Västra Götalands län.

Organisationsnummer

När stiftelsen registrerats tilldelas stiftelsen ett organisationsnummer från Skatteverket.

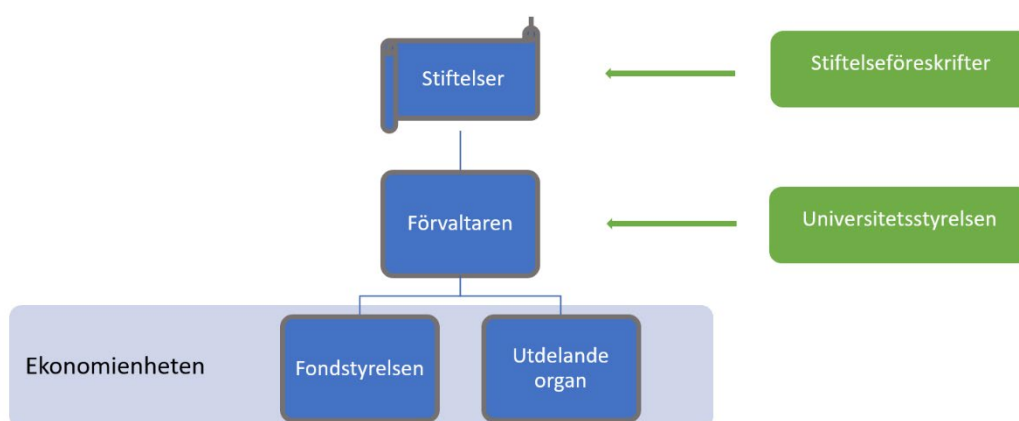
Förvaltning

Stiftelser som har till ändamål att stödja universitetet kan ha egen eller anknuten förvaltning. Vilken förvaltningsform stiftelsen ska ha bestäms av stiftaren och bör framgå av stiftelseförordnandet.

Egen förvaltning innebär att en eller flera fysiska personer utgör stiftelsens styrelse medan anknuten förvaltning innebär att en juridisk person utgör stiftelsens förvaltare. Universitetsstyrelsen är förvaltare för de stiftelser som förvaltas anknutet till universitetet.

Universitetet har lång erfarenhet av att förvalta stiftelser, som går tillbaka ända till högskolans bildande 1891. Universitetet är i dag förvaltare för 120 anknutna stiftelser. Förvaltningsuppdraget består av den allmänna förvaltningen som omfattar ansvaret för att stiftelsernas ändamål uppfylls och kapitalförvaltningen vars syfte är att tillgodose värdetillväxt och utdelningsmål.

Göteborgs universitet får bara åta sig uppdraget att förvalta stiftelser vars ändamål har ett nära samband med universitetets verksamhet².

Stiftelseförvaltningens organisation vid universitetet.

¹När en juridisk person, så som en myndighet, åtar sig att förvalta en stiftelse föreligger anknuten förvaltning, 2 kap 2§, stiftelselagen (1994:1220), förkortad SL. Myndighetens högsta organ bär det yttersta ansvaret för de till myndigheten anknutna stiftelserna. Universitetsstyrelsen är enligt högskolelagen (1992:1434) myndighetens högsta verkställande organ och bär därmed det yttersta ansvaret för förvaltningen av de till Göteborgs universitet anknutna stiftelserna.

² Donationsförordning (1998:140) 15 §

Den större delen av de till universitetet anknutna stiftelserna förvaltas i en samförvaltning. Samförvaltningen ger många fördelar, såsom en mycket fördelaktig kostnad för stiftelsens administration och förvaltningen av kapitalet. Den totala kostnaden för administration samt kapitalförvaltning uppgick år 2021 till 0,45 procent av de förvaltade stiftelsernas marknadsvärde. Stiftelseförvaltningens resultat och verksamhet sammanfattas årligen i rapporten Årsrapport för stiftelser med till Göteborgs universitet anknuten förvaltning.

Allmännyttigt ändamål och skattefrihet

Göteborgs universitets anknutna stiftelser uppfyller kraven för skattefrihet genom att stiftelsernas ändamål, forskning och utbildning, är allmännyttiga samt att samtliga stiftelser är avkastningsstiftelser som inte bedriver någon näringsverksamhet. För skattefrihet krävs även att fullföljdskravet uppfylls, vilket innebär att minst 80 procent av avkastningen, under en femårsperiod, delas ut till ändamålet. För att kunna uppfylla fullföljdskravet får inte kapitaliseringsgraden vara för hög.

Placering av förmögenheten

Förvaltaren har delegerat uppdraget att handlägga ärenden rörande kapitalförvaltning till en särskilt utsedd nämnd kallad Fondstyrelsen. Fondstyrelsens uppdrag är bland annat att fastställa placeringspolicy för de anknutna förvaltade stiftelserna. Placeringspolicyen grundas på stiftelselagen 2 kap. 4§ ”I den mån det inte följer av stiftelseförordnandet hur stiftelsens förmögenhet skall vara placerad, svarar styrelsen eller förvaltaren för att förmögenheten är placerad på ett godtagbart sätt.” Faktorer som Fondstyrelsen även ska ta hänsyn till vid upprättande av placeringspolicyen är avkastning, risknivå, riskspridning, inflationsskydd, etiska riktlinjer, med mera. Fondstyrelsen har ett särskilt krav att det ansvarsfulla och hållbara perspektivet beaktas, vilket innebär att universitetet vill bidra till långsiktiga lösningar för en hållbar utveckling i samhället.

Förvaltningskostnader

Universitetet ska årligen ta ut ersättning för förvaltningskostnader från de anknutna förvaltade stiftelserna. Av stiftelselagen 1 kap. 4 § framgår att för en stiftelses förpliktelser svarar dess tillgångar. Det betyder i praktiken att respektive stiftelse i samförvaltningen ska betala sin del av förvaltningskostnaderna. Det ligger i förvaltarens allmänna omsorgs- och vårdplikt att kostnaderna för stiftelsernas förvaltning hålls nere. Det får dock inte innebära till exempel en onödigt passiv kapitalförvaltning som verkar negativt på stiftelsens ändamål. Om stiftelsens föreskrifter inte tillåter universitetet att ta ut förvaltningsavgift krävs regeringens godkännande för att universitetet ska kunna åta sig att förvalta stiftelsen.

Bokföringsskyldighet

Stiftelser är bokföringsskyldiga om värdet av tillgångarna överstiger en och en halv miljon kronor, 2 kap 3 §, bokföringslagen (1999:1078). Universitetet har valt att upprätta bokföring för samtliga anknutna stiftelser, även de vars tillgångar understiger angivet belopp. Bokföringsskyldiga stiftelser är även skyldiga att upprätta årsredovisning. Universitetet upprättar årsredovisningar för samtliga anknutna stiftelser. Årsredovisningarna ska varje år skickas in till stiftelsernas tillsynsmyndighet.

Revision

Revisorer för stiftelser anknutna till statliga myndigheter utses, efter beslut av regeringen, av Länsstyrelsen i Stockholm. Länsstyrelsen i Stockholm har endast i uppdrag att upphandla revisor för de stiftelser vars tillgångar överstiger etthundra prisbasbelopp enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring, men upphandlar mot en avgift revisor för samtliga till universitetet anknutna stiftelser. Universitetet utnyttjar möjligheten eftersom det är önskvärt att alla anknutna stiftelser har samma revisor.

Permutation av ändamålet

För att bibehålla donationsviljan är det viktigt att stiftarens vilja alltid respekteras. Utgångspunkten är att stiftelsens ändamål ska vara orubbligt. Stiftelselagen innehåller därför restriktiva regler angående ändring av stiftarens föreskrifter.

Om det inträffar ändrade förhållanden som gör att ändamålet inte längre kan följas finns det dock möjlighet att ansöka om permutation³ hos Kammarkollegiet. Kammarkollegiet är restriktivt gällande permutation av ändamålet och för att de ska bevilja en ändring krävs att det har skett sådana ändrade förhållanden som varken stiftaren eller förvaltaren kan råda över.

Ändringsförbehåll

Om det finns ett giltigt ändringsförbehåll i stiftelseförordnandet, får förvaltaren utan tillstånd av myndighet besluta om ändring av de föreskrifter som inte omfattar ändamålet. För att ändringsförbehållet ska vara giltigt krävs att stiftaren uttryckligen har föreskrivit att förvaltaren utan tillstånd av en myndighet får ändra, upphäva eller åsidosätta särskilt angivna föreskrifter i stiftelseförordnandet som angår en annan fråga än ändamålet.

Beslutet om ändring ska skickas in till tillsynsmyndigheten och gäller från och med den dag då tre månader gått sedan beslutet kom in till tillsynsmyndigheten. Tillsynsmyndigheten får under denna period endast besluta om förbud att tillämpa beslutet om det strider mot stiftelselagens föreskrifter.

Har du frågor om stiftelser med ändamål att stödja verksamhet vid Göteborgs universitet hjälper vi gärna till

Linda Norman

E-post: linda.norman@gu.se

Telefon: 031-786 43 27

Ulrika Nilsson

E-post: ulrika.nilsson.2@gu.se

Telefon: 031-786 19 73

³ Permutation är en juridisk term som innebär beslut av myndighet om att en bestämmelse eller föreskrift i ett gåvobrev, testamente, stiftelseförordnande eller liknande handling får ändras eller upphävas eller åsidosättas i ett särskilt fall.